

SASKY Koulutuskuntayhtymän

OPISELIJAKUNTATOIMINNAN OPAS & ARVOT

”OPISKELIJAKUNNALLA ON LAIN SUOJAAMA OIKEUS RIITTÄVIIN TOIMINTAEDELLYTYKSIIN, MITKÄ KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN (SASKY KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ) ON TURVATTAVA. TÄHÄN SISÄLTYYVÄT MM. OPISKELIJOIDEN MAHDOLLISUUDET VAIKUTTA HEITÄ KOSKEVIEN JA HEIDÄN ASEMAANSA VAIKUTTAVIEN PÄÄTÖSTEN TEKEMISEEN.”

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 106 § Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja opiskelijakunta

Tämän dokumentin tarkoitus on avata SASKY koulutuskuntayhtymän

opiskelijakunta (**OPKU**) toiminnan peruslähtökohdat helposti ymmärrettäväksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tiivistelmän avulla on helppo lähteä toteuttamaan **sosiaalisesti kestävä ja laadukasta** OPKU-toimintaa, niin että sen tavoitteet olisivat mahdollisimman selkeät sekä opiskelijoille, että toiminnasta vastaaville henkilökunnan jäsenille.

Toimintaperiaatteiden tarkoitus on antaa opiskelijoille tasavertaiset mahdollisuudet heille itselleen tärkeäksi kokemansa yhteisen toiminnan vastuulliseen ja pitkäkestoiseen toteuttamiseen. Tämä edellyttää, että opiskelijoille on saatavilla näkyvästi selkeät odotukset ja edellytykset OPKU-toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opiskelijoilla on oltava aidot mahdollisuudet muokata toimintaansa haluamaansa suuntaan oppilaitoksen, sekä kuntayhtymän johdon näkyvällä tuella ja kannustuksella. OPKUa ohjaavat säännöt onkin hyvä sopia ja vahvistaa kirjallisesti yhdessä vastuunohjaajien ja rehtorin kanssa.

OPKU-toimintaa on pyrittävä ylläpitämään sekä kehittämään mahdollisimman opiskelijalähtöisesti, jotta opiskelijat pystyvät toteuttamaan heille merkityksellistä toimintaa omilla ehdoillaan kouluyhteisönsä opiskelijoiden hyväksi. Tämä vaatii koko kouluyhteisön valmiutta tukea ennakkoluulottomasti ja mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveita sekä tarpeita toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Osallistava Opiskelijakuntatoiminta

”PANOSTAMME OPISKELIJAN KOHTAAMISEEN, HYVINVOINNIN TUKEMISEEN JA OPISKELIJOIDEN YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMISEEN.”

SASKY koulutuskuntayhtymän Strategia 2030

Opiskelijoiden etu ja hyvinvointi ovat OPKU-toiminnan peruslähtökohdat. Tämä tarkoittaa sitä, että toiminnan tulee olla yhdenvertaisesti saavutettavissa kaikille opiskelijoille. OPKU-toiminnan tarkoitus on vastata opiskelijoiden yhteisöllisiin tarpeisiin ja osallistaa heitä toimintaan. **Osallistava toiminta** tarkoittaa tässä yhteydessä merkityksellisen osallistumisen mahdolliseksi tekemistä. Opiskelijoiden on koettava, että heidän toimintaansa osallistuminen on heille itselleen merkityksellistä, oli kyse kuinka tahansa suuresta tai pienestä osallistumisesta.

Yhteisöllisyyttä edistäviä ja osallisuutta vahvistavia **tapoja** ja **toimenpiteitä** (tekoja/tekemistä) ovat mm.

- Kotiväenillat
- Avoimet ovet ja tutustumispäivät (esim. kulttuurikävelyt)
- Ryhmäyttämispäivät (esim. opiskelijoiden ja henkilökunnan tyhypäivät)
- Teemapäivät ja -viikot
- Liikuntapäivät ja tauot
- Opiskelijakunnan hallitus- ja tutortoiminta (esim. HUIPPIS-kokoukset)
- Asuntolatoiminta
- SakuStars, SakuGames – tapahtumiin osallistuminen
- Hanke- ja projektitoiminta (esim. ideoiden antaminen Ideasalkkuun)

(Lähde: SASKY Opiskeluhoitosuunnitelma 2023–2024)

Näistä ja monista muista tavoista ja toimenpiteistä päätetään kunkin oppilaitoksen **yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä**, jota johtaa oppilaitoksen rehtori. Ryhmään kuuluu rehtorin lisäksi koulutuspäällikkö, opettajaedustus, opinto-ohjaaja (OPO) erityisopettaja/erityisen tuen asiantuntija, koulutusohjaaja, asuntolaohjaaja, ammatillinen ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi. **Myös opiskelijakunta valitsee kokoontumisiin omat edustajansa!**

Mitä Opiskelijakunta-aktiivit tekevät?

Opiskelijavaikuttaminen

Opiskelijakunta-aktiivit pyrkivät vaikuttamaan pääasiassa kahteen asiaan: koulun oppimisympäristön viihtyvyyteen keräämällä tietoa ja mielipiteitä pääasiassa opiskelijoilta, miten he haluaisivat opiskeluihinsa vaikuttaa. He tekevät mielipidekyselyitä, suunnittelevat ja vievät ehdotuksia eteenpäin esim. opettajille ja rehtorille. **OPKH** voi tehdä halutessaan yhteistyötä mm. paikallisen nuorisovaltuuston ja nuorisotoimen kanssa ja vaikuttaa näin myös oppilaitoksen ulkopuolella. OPKH:n jäsenet ja tutoropiskelijat voivat opiskelijakunnan edustajina kutsua toivomiansa vieraita oppilaitokselle, sekä ehdottaa koulua järjestämään opintoretkeä erilaisiin kohteisiin, kuten toisiin oppilaitoksiin, yrityksiin tai muihin heidän oman oppilaitoksensa opiskelijoita kiinnostaviin organisaatioihin.

Edustajat voivat halutessaan järjestää opiskelijoiden ja kuntayhtymäjohton keskustelu- ja kyselytunteja, mihin saavat osallistua jokaisen SASKYn oppilaitoksen opku-edustajat ja jäsenet. Tilaisuuksissa opiskelijat ja koulutuskuntayhtymän johtohenkilöt voivat esittää toisilleen kysymyksiä, keskustella heitä kiinnostavista kouluviihtyvyyteen liittyvistä asioista, sekä tehdä yhteisiä aloitteita viihtyvyyden parantamiseksi.

Tapahtumien järjestäminen ja niihin osallistuminen

Opiskelijakunta-aktiivit järjestävät ja suunnittelevat ohjelmaa oman oppilaitoksensa tapahtumiin, esim. joul- ja kevätjuhlat, pikkujoulut, ystävänpäivät, yms. He ovat mukana suunnittelemassa esim. yläastelaisten ammattipäivien ja avoimien ovien päivien sisältöä ja he osallistuvat

esimerkiksi syyslukukaudella järjestettävän *Hyvinvointivirtaa*-viikon suunniteluun, sekä viikon ohjelman toteuttamiseen.

Oppilaitosten opiskelijakuntien edustajat järjestävät ja osallistuvat lisäksi yhdessä ryhmänä ohjaajiensa kanssa koulutuskuntayhtymän laajuisiin opiskelijakuntien huippukokouksiin (HUIPPIS), missä opiskelija-edustajat pääsevät keskustelemaan keskenään heille tärkeistä kouluhyvinvoinnillisista teemoista ja heille parhaiten sopivista vaikuttamiskeinoista.

Opiskelijakunnan aktiivina ja edustajana toimiminen

OPKU-toiminta ja sen toimintamuodot eivät rajoitu pelkästään edustustehtäviin (**OPKH- ja tutortoiminta**), vaan opiskelijakunta-aktiivina voi olla myös ilman osallistumista edustustoimintaan.

HUOMIO!

”Opiskelijakunta-aktiivi on kuka tahansa opiskelija, joka osallistuu vähintäänkin satunnaisesti OPKU-toimintaan roolista riippumatta.”

Aktiivosallistumisen ja edustuksellisen osallistumisen ero on käytännössä se, että vain opiskelijakunnan edustamistehtävistä voi kerryttää opintopisteitä suoraan **opiskelijakuntatoiminta, sekä tutortoiminta** opintokokonaisuuksiin ja saada sitä kautta myös *opiskelijakuntatodistuksen*. Osoittaakseen aktiivisuutensa molemmissa, opiskelijan tulee osallistua ainakin satunnaisesti OPKU-toimintaan ja järjestää toimintaa, joka edistää ja parantaa opiskelijoiden hyvinvointia.

Edustuksellinen opiskelijakuntatoiminta jakautuu karkeasti kahteen toiminta-asteeseen; *Opiskelijakunnan hallitus- (OPKH)*, ja *tutortoiminta*. Opiskelijaedustaminen on opinnollistettua, eli siitä voi ansaita OPKH – ja tutortoiminnasta yhteensä **3–9** valinnaista osaamis- / opintopistettä, aktiivisuutensa mukaan. Opiskelijalle myönnetään pisteiden lisäksi edustustoiminnan päättyessä työtodistusta vastaava **opiskelijakuntatodistus** tunnustuksena ja kunnianosoituksena edustustoiminnassa tehdystä työstä kouluyhteisön hyväksi.

Opinnollistettavan OPKU-työn määrää arvioitaessa osaamis-/opintopisteiden laskennan ja arvioinnin tukena on hyvä käyttää tämän oppaan lopussa liitteenä olevaa osaamispassia, minkä tavoitteet on poimittu yhteiskunta- ja työelämäosaamisen valinnaisten; **opiskelijakuntatoiminta, tutortoiminta** ja **tapahtuman järjestäminen** opintokokonaisuuksien sisällöistä.

Opiskelijakunnan hallitus ja sen jäsenet

Opiskelijakunnan Hallitus, eli **OPKH** pyritään valitsemaan aina joka vuosi syyslukukauden alussa (**elo/syyskuu**) niin, että siihen olisi oppilaitoksen jokaiselta koulutusosalta opiskelijoita, jotka sitoutuvat olemaan mukana hallituksen toiminnassa **aina yhden lukuvuoden mittaisen jakson kerrallaan**. Hallituksen toimintaan saa kuitenkin tulla mukaan pitkin lukuvuotta niin monta opiskelijaa, kuin kiinnostuneita löytyy. Hallitus toimii jäsentensä ehdoilla, edustaen kaikkia oppilaitoksen opiskelijoita. Hallituksen päätehtävänä on ajaa opiskelijoiden asioita ja etua. OPKH:n jäsenten odotetaan edustavan ja edistävän opiskelijoiden yhteistoimintaa, jotta opiskeluviihtyvyys oppilaitoksessa olisi mahdollisimman hyvä.

Jos toimintaan ilmoittautuu halukkaaksi paljon opiskelijoita, järjestetään opiskelijakunnan hallitusvaalit, jossa koko koulu äänestää luokkien valitsemista opiskelijoista hallitukseen **noin 6–10** jäsentä. Jos toimijoita on vähän, eikä pelkkiä jäsenedustajia ole, voidaan opiskelijakunnan edustajiksi valita **puheenjohtaja, varapuheenjohtaja** ja **sihteeri**, joiden tehtäviin kuuluu mm. yhteydenpito **rehtoriin** (oppilaitoksen johtaja) ja **koulutuspäälliköihin** (opettajien esihenkilö). OPKH-edustajat osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan myös kotiväeniltoihin, missä he voivat mm. esitellä omaa toimintaansa muiden opiskelija-aktiivien, ohjaajiensa, tai muiden henkilökunnan jäsenten kanssa.

Tutor-toiminta

Tutoreiden toimintaan kuuluu uusien opiskelijoiden vastaanottaminen, hyvän yhteishengen ylläpitäminen ja sen lisääminen, sekä mm. oppilaitoksen markkinointi yhdessä heidän toiminnanohjaajansa kanssa. Tutor-opiskelijat suorittavat peruskoulutuksen tutortoimintaan, josta he saavat erillisen ***tutorkoulutustodistuksen***. Tutorit voivat koulutuksen suoritettuaan syventyä halutessaan kouluhyvinvoinnin johonkin tiettyyn osa-alueeseen, kuten esimerkiksi *asuntolatoimintaan, digiauttamiseen, viestintään, liikuntaan, kansainvälisyyteen* tai muuhun heille itselleen sopivaan ja kiinnostavaan kouluyhteisön hyvinvointia edistävään toiminnan muotoon.

Tutortoimintaan saa liittyä mukaan missä tahansa vaiheessa lukuvuotta.

Toiminnan säännöt, suunnitleminen ja mittarit

Opiskelijakuntatoiminnan on hyvä perustua sen edustajien ja ohjaajien yhdessä hyväksymiin **sääntöihin**. Säännöt on syytä sopia ja tarkistaa aina lukuvuoden alussa, tai kun uudet edustajat kokoontuvat ensimmäistä kertaa yhteen. Säännöt on laadittava niin, että ne ovat kaikille reilut ja että niihin on helppo sitoutua.

Opiskelijakuntatoiminnan säännöt on hyvä käydä läpi vuosittain vähintään SASKYn **Yhteisöllisen Opiskeluhoitosuunnitelman** tarkistuksen yhteydessä, sekä uuden OPKH:n aloittaessa. Myös uusien opiskelijoiden tullessa mukaan toimintaan, on hyvän käytännön mukaista antaa heidän tutustua opiskelijakunnan edustajien sääntöihin yhdessä kokeneempien aktiivien kanssa ja kertoa niistä oma mielipiteensä.

Yhdessä sovittujen sääntöjen lisäksi opiskelijakunnalla kannattaa olla vuosisuunnitelma, toisin sanoen **vuosikello**. Vuosikello on selkeä kalenterityökalu, millä voi helposti suunnitella ja pitää kirjaa lukuvuoden suunnitelmista ja tapahtumista, mitkä koskevat opiskelijoita. Opiskelijakuntatoiminnan vuosisuunnitelma kannattaa kirjoittaa **Yhteisöllisen Opiskeluhoollon Vuosikelloon**, missä se on näkyvillä koko oppilaitokselle. OPKU-toimintaa suunniteltaessa kannattaa säilyttää jotain samoja asioita tallessa edellisiltä vuosilta esim. **opiskelijakunnan kansiossa**, jotta toimintaa ja sen ideointia ei tarvitse aina aloittaa alusta.

Toiminnan **mittarointi**, eli kuinka laadukasta OPKU-toiminta on ollut, perustuu SASKYn kestävä kehityksen periaatteisiin, mihin koulutuskuntayhtymä on sitoutunut. Näitä ovat;

1. Kuinka moneen opiskelijoiden vaikuttamiseen ja osallistamiseen liittyvään tapahtumaan osallistuttiin vuoden aikana?
2. Kuinka monta aloitetta tai käytännön ideaa vietiin lukuvuoden aikana eteenpäin?
3. Kuinka monta tiedottamis- tai vaikuttamistekoa tehtiin opiskelijakunnan hyväksi vuoden aikana?

Kokoontuminen ja arjenhallinta

On suositeltavaa, että edustaja-aktiivit (**OPKH ja tutorit**) kokoontuvat säännöllisesti, esimerkiksi **kerran viikossa**, suunnittelemaan ja valmistelemaan tulevia tapahtumia ja lukuvuoden toimintoja. Aikatauluja suunniteltaessa opiskelijoiden ja henkilökunnan on huomioitava kunkin siihen osallistuvan opiskelijan opintotilanne niin, ettei OPKU-toiminta haittaa opiskelijan opintomenestystä. Tästä kantavat vastuun OPKU-toimintaa ohjaavat vastuuhenkilöt yhdessä opiskelijan kanssa.

Mikäli huomataan, että edustustoiminta haittaa tai on todistettavasti vaarassa haitata opiskelijan opinnoista suoriutumista, on siitä käytävä asiallista keskustelua ja mietittävä yhdessä toiminnan vastuuohjaajien, sekä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa vaihtoehtoisia tapoja osallistua toimintaan ilman, että opiskelijan opintomenestys ja hyvinvointi kärsivät toiminnan takia. **Tämä on tärkeää ottaa huomioon opiskelijakunnan edustuksen sääntöjen laatimisessa.**

Suunnitelman toteuttaminen ja näkyväksi tekeminen

OPKU-toiminnan aikatauluttaminen ja siitä tiedottaminen aloitetaan syksyllä, jolloin pidetään **OPISKELIJAKUNNAN INFO**. Infoon ovat kutsuttuina kaikki toiminnasta kiinnostuneet. Lisäksi aktiivisen opiskelijakunnan toiminnan merkityksestä käydään kertomassa eri oppimisympäristöissä (esim. *luokahuoneet, osastot, asuntolat*) yhdessä OPKUn toiminnanohjaajien kanssa. Näin pyritään saamaan mahdollisimman paljon positiivista näkyvyyttä opiskelijoille ja henkilökunnalle OPKU-toiminnan tärkeydestä opiskelijoiden hyvinvoinnille. Toiminnan markkinoinnissa ovat opiskelijoiden apuna mukana opiskelijakunnan toiminnanohjaajat, sekä oppilaitoksen opinto-ohjaajat. (OPKH-edustajat esittelevät ammattipäivissä toimintaansa!)